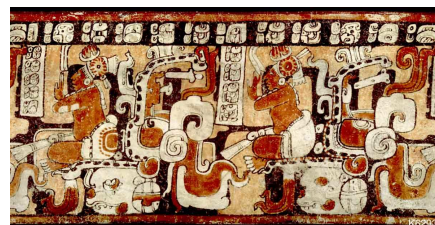

MAYA DODENCULTUUR

HET HIERNAMAALS

Volgens de Maya's reisden de overledenen naar de onderwereld waar alle voorvaders leefden. De onderwereld die zich onder het aardoppervlak bevond, heette Xibalba en werd geregeerd door 'de negen heren van de onderwereld'. Xibalba lijkt heel erg op onze wereld, alleen zijn sommige dingen net een beetje anders; zo at en dronk men daar andere dingen dan in de mensenwereld.

De doden kregen allerlei giften mee, zoals aardewerk, tortillas en cacao-drank. Dit moest de reis naar het dodenrijk vergemakkelijken. Het was een zware tocht, waarbij paden geplaveid met vlijmscherpe obsidiaan messen getrotseerd moesten worden en smalle spelonken en bewegende bergen het pad kruisten. Een andere hindernis was diep en donker water. Een hond kon de overledene bij deze reis behulpzaam zijn. Honden werden dan ook heel goed behandeld door de Maya's.

GRAFGIFFTEN

Om de overgang naar de dodenwereld goed te laten verlopen, was het belangrijk dat de dode bepaalde grafgiften meekreeg. Vooral de elite had uitgebreide tombes waarin verschillende voorwerpen bijgezet werden. Het eiland Jaina in Campeche, Mexico, staat beroemd om de grafgiften die daar meegegeven werden aan de doden: zo genaamde Jaina beeldjes. Dit zijn kleine keramische beeldjes die de doden waaraan ze werden meegegeven, voorstelden. De beeldjes geven ons een goede indruk van alle lagen van de bevolking: zo zijn er priesters, goden, dansers, musici, krijgers, wevers, poortwachters, bejaarden en lilliputters; mannen en vrouwen. *Chak Chel*, de Maya-godin van het weven en de geboorte komt veel voor als Jaina beeldje.

De beeldjes zijn zeer verfijnd en gedetailleerd uitgevoerd, waardoor wel verondersteld wordt dat ze door specialisten gemaakt zijn. Of dat een typische mannen- of vrouwenbezigheid was, is niet duidelijk. Omdat veel van de beeldjes vrouwen voorstellen, denken sommige onderzoekers dat zij ook een rol speelde in het productieproces. Aanvankelijk werden de beeldjes met de hand gemaakt, toen de vraag ernaar steeds groter werd, is men gietvormen gaan gebruiken om de productie sneller te laten verlopen. Je kunt dit verschil in productiewijze zien aan de uiteenlopende kwaliteit van de beeldjes.

Aan de hand van de Jaina beeldjes kunnen we veel te weten komen over de klederdracht. In de meeste gevallen vertelt kleding of uiterlijk iets over het geslacht en de status van de afgebeelde persoon. Hoofdtoeien en sieraden zijn een duidelijke aanwijzing hiervoor. Ze geven informatie over wie er wordt afgebeeld en over zijn of haar rol tijdens bijvoorbeeld een belangrijke ceremonie.

BEGRAAFPLAATSEN

Er zijn veel graven van hooggeplaatste personen teruggevonden op het eiland Jaina. Dit ligt vlakbij de kust van wat nu de deelstaat Campeche in Mexico is. In de laat-

Klassieke periode die duurde van 600 tot 900 gold dit eiland als een van de belangrijkste begraafplaatsen voor de Maya-elite. Er wordt geschat dat het aantal graftombes rond de 20.000 moet zijn geweest! Waarom nu juist deze plaats werd uitgekozen als begraafplaats heeft te maken met de kosmologische ideeën van de Maya's. Gezien vanaf het vaste land ligt dit eiland in de baan van de ondergaande zon en de Maya's geloofden dat de zon neerdaalde in de onderwereld, *Xibalba*. De zielen van de doden konden op deze manier met de zon meereizen naar de onderwereld. Maya's van minder belangrijke komaf werden ook wel vlak bij het huis begraven.